

Назарій ВЕРБИН,

старший викладач кафедри фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту навчально-наукового центру фізичної підготовки та спортивно-оздоровчих технологій Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського, м. Київ

РЕЗУЛЬТАТИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ВИТРИВАЛОСТІ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ВІЙСЬКОВОГО УПРАВЛІННЯ У ПРОЦЕСІ ОПЕРАТИВНО-ТАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті наведено результати експериментального дослідження розвитку професійної витривалості майбутніх магістрів військового управління у процесі оперативно-тактичної підготовки. Дане дослідження підтверджує ефективність впровадження організаційно-педагогічних умов розвитку професійної витривалості у навчально-виховний процес. Узагальнені результати засвідчують, що на початок експерименту відмінності у показниках в ЕГ та КГ не були статистично значущими, натомість на контрольному етапі експерименту якісні та кількісні показники в ЕГ значно зросли у порівнянні з КГ.

Ключові слова: експериментальне дослідження, професійна витривалість, майбутні магістри військового управління, оперативно-тактичний рівень підготовки, експериментальна група, контрольна група.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Проведення Антитерористичної операції на Сході України, свідчить, що наука не може залишатись осторонь питання підготовки професійних військових фахівців, особливо командної ланки оперативно-тактичного рівня. Серед комплексу проблем, які пов'язані із підготовкою майбутніх офіцерів органів військового управління, однією з важливих залишається розвиток професійної витривалості.

Проведений теоретичний аналіз вивчення практики підготовки майбутніх магістрів військового управління (далі – МВУ) надав можливість обґрунтувати та впровадити організаційно-педагогічні умови розвитку професійної витривалості даної категорії офіцерів у процесі оперативно-тактичної підготовки (далі – ОТП) та здійснити дослідно-експериментальну перевірку отриманих результатів.

Експеримент (від лат. *experimentum* – випробовую) – форма пізнання об'єктивної дійсності, один з основних методів наукового дослідження педагогічних явищ, що пов'язаний зі створенням дослідником специфічних умов і полягає в організації цілеспрямованого спостереження. Його доцільно застосовувати в тих ситуаціях, які необхідно перевірити [1].

Таким чином, експеримент дозволив нам здійснити перевірку основних положень нашого дисертаційного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми та на які опирається автор. Теоретико-методологічні принципи організації, проведення та обробки результатів педагогічного дослідження, на які ми опирались під час дослідно-експериментальної роботи, розкрито в працях С. Архангельського, Р. Атаханова, Ю. Бабанського, С. Гончаренка, В. Загвязинського, Т. Кристопчака, В. Михеева, С. Сисоєвої, В. Ягупова та ін.

Щодо дослідження професійної витривалості, то окремі її аспекти висвітлені у працях Є. Гаркавцева, М. Гритченка, С. Канішевського, Я. Крушельницької, О. Колесніченка, В. Метелицького, Н. Пенькової, Р. Раєвського та ін. Однак, експериментальні дослідження з розвитку професійної витривалості майбутніх МВУ залишаються поза увагою науковців.

Метою статті є висвітлення результатів та аналізу експериментального дослідження щодо розвитку професійної витривалості майбутніх магістрів військового управління у процесі оперативно-тактичної підготовки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Педагогічне дослідження щодо розвитку професійної витривалості майбутніх МВУ було проведено впродовж 2013–2017 років й охопило кілька етапів.

На *першому етапі* (березень 2013 – грудень 2014 рр.) було проаналізовано, систематизовано і вивчено філософські, психологічні та педагогічні джерела з проблеми дослідження, а також нормативні документи з питань організації занять з розвитку професійної витривалості з офіцерами оперативно-тактичного рівня підготовки; визначено мету, завдання, об'єкт та

предмет дисертаційного дослідження; вивчено педагогічний досвід з розвитку професійної витривалості майбутніх МВУ; проведено констатувальний експеримент першого порядку, в якому з'ясовано сучасний стан розвиненості професійної витривалості майбутніх МВУ за визначеними нами компонентами (ціннісно-мотиваційний, емоційно-вольовий, когнітивний, діяльнісно-практичний, суб'єктний).

На *другому етапі* (січень – серпень 2015 року) нами визначено та обґрунтовано організаційно-педагогічні умови розвитку професійної витривалості майбутніх МВУ; розроблено модель розвитку професійної витривалості майбутніх МВУ; визначено та обґрунтовано критерії оцінювання розвиненості професійної витривалості майбутніх МВУ у процесі ОТП; розроблено науковий апарат та програму педагогічного дослідження.

На *третьому етапі* (вересень 2015 року – лютий 2017 року) дослідження ми провели формувальний етап експерименту та проаналізували його результати. Метою формувального експерименту було впровадження організаційно-педагогічних умов розвитку професійної витривалості майбутніх МВУ у процесі ОТП, результатом впровадження яких було підвищення рівня розвиненості даної властивості. Також, вносилися корективи в методику дослідження, формувалися попередні висновки і рекомендації, які в подальшому впроваджувалися в навчальний процес ВВНЗ

На *четвертому етапі* (лютий – вересень 2017 року) було проведено контрольний етап педагогічного експерименту, систематизовано й узагальнено результати експериментального дослідження, здійснено інтерпретацію результатів дослідження, упроваджено теоретичні та практичні результати у навчально-виховний процес, зроблені відповідні висновки та визначено перспективи подальших досліджень.

Наше дослідження проходило в умовах Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського зі слухачами командно-штабного інституту застосування військ (сил) за спеціальністю “Бойове застосування та управління діями військових частин Сухопутних військ”. Так, результати

сучасного стану рівня розвиненості професійної витривалості майбутніх МВУ у процесі ОТП дали підставу припустити, що за традиційних підходів до організації навчально-виховного процесу досягти високого рівня розвиненості даної властивості досить складно. Тому, виникла необхідність пошуку та обґрунтування організаційно-педагогічних умов розвитку професійної витривалості майбутніх МВУ.

Для підтвердження ефективності впровадження в педагогічний процес організаційно-педагогічних умов розвитку професійної витривалості майбутніх МВУ під час формувального етапу педагогічного експерименту було проведене порівняння отриманих даних ЕГ і КГ за розробленими нами критеріями та показниками на початку та в кінці формувального експерименту.

Результати вхідного діагностування засвідчують, що переважна більшість слухачів як ЕГ, так і КГ на початковому етапі дослідження показали середній та низький рівень розвиненості даної властивості, особливо за такими критеріями як інтелектуальний, діяльнісно-поведінковий та суб'єктний (таблиця 1).

Таблиця 1 – Результати розподілу майбутніх МВУ під час вхідного діагностування за рівнями розвиненості професійної витривалості, n=36

Критерії	Групи	Рівні розвиненості професійної витривалості					
		Високий		Середній		Низький	
		К-ть осіб	%	К-ть осіб	%	К-ть осіб	%
Ціннісно-мотиваційний	ЕГ	3	16,67	11	61,11	4	22,22
	КГ	4	22,22	9	50	5	27,78
Емоційно-вольовий	ЕГ	3	16,67	6	33,33	9	50
	КГ	3	16,67	7	38,89	8	44,44
Інтелектуальний	ЕГ	1	5,56	8	44,44	9	50
	КГ	1	5,56	10	55,56	7	38,88
Діяльнісно-поведінковий	ЕГ	2	11,11	8	44,44	8	44,44
	КГ	0	0	8	44,44	10	55,56
Суб'єктний	ЕГ	1	5,56	9	50	8	44,44
	КГ	1	5,56	8	44,44	9	50
Оцінювально-результативний	ЕГ	3	16,67	10	55,55	5	27,78
	КГ	4	22,22	9	50	5	27,78

Також слід зазначити, що за основними якісними показниками та рівнем розвиненості компонентів професійної витривалості майбутніх МВУ на початок формувального етапу експериментального дослідження ці групи

виявилися однорідними, що підтверджено методами математичної статистики [2].

Після проведення формувального етапу педагогічного експерименту щодо впровадження організаційно-педагогічних умов розвитку професійної витривалості майбутніх МВУ нами було проведено повторне діагностування (контрольний етап) в ЕГ та КГ компонентів професійної витривалості за визначеними критеріями та показниками оцінювання рівнів розвиненості даної властивості. На цьому етапі експерименту нами було використано такі ж методи дослідження як і при проведенні вхідного діагностування. Вони дозволили виявити у майбутніх МВУ динаміку розвиненості показників професійної витривалості та виконати порівняльний аналіз.

Отже, проаналізуємо отримані результати за визначеними нами критеріями й показниками до та після формувального етапу дослідження та порівняємо їх. Для зіставлення показників, виміряних у двох різних умовах на одній і тій же вибірці досліджуваних ми використали непараметричний критерій W – критерій Вілкоксона [3, с. 94]. Також, даний критерій надає можливість визначити, чи є зрушення показника в одному напрямку більш суттєвим, ніж в іншому.

Для визначення ціннісно-мотиваційного критерію ми використовували адаптовану до нашого дослідження методику визначення цінностей-мотивів Р. Наговіцина [4, с. 424–425] та методику “Мотивація успіху або уникнення невдач” А. Реана [5].

Аналіз результатів показників ціннісно-мотиваційного критерію засвідчив значні зрушення в ЕГ ніж у КГ (таблиця 2), а саме: високий рівень показника мотивації до військово-професійної діяльності зріс з 16,67 % до 38,88, а цінностей-мотивів до розвитку професійної витривалості – з 16,67% до 44,44 % на рівні $p \leq 0,01$. Якісні та кількісні показники КГ були відносно стабільними, зрушення спостерігається у другому показнику на рівні значущості $p \leq 0,05$.

Таблиця 2 – Динаміка розвитку показників ціннісно-мотиваційного критерію професійної витривалості майбутніх МВУ ($W_{0,05} = 47$, $W_{0,01} = 32$)

Показники	Рівні	Групи					
		% осіб, що знаходяться на відповідному рівні					
		ЕГ			КГ		
		до	після	$W_{екс}$	до	після	$W_{екс}$
Мотивація до військово-професійної діяльності	Високий	16,67	38,88	10,5	27,78	33,33	48,5
	Середній	66,67	55,56		55,56	55,56	
	Низький	16,67	5,56		16,67	11,11	
Цінності-мотиви до розвитку професійної витривалості	Високий	16,67	44,44	15	16,67	22,22	38,5
	Середній	55,56	50		44,44	55,56	
	Низький	27,78	5,56		38,89	22,22	

Показники емоційно-вольового критерію визначались нами за декількома методиками. Для діагностування емоційного показника розвитку професійної витривалості ми використовували найбільш розповсюджену у педагогічних дослідженнях методику “САН” (самопочуття, активність, настрій) [6, с. 17–19]. Щодо визначення рівня розвиненості сили волі, то ми скористались адаптованою до нашого дослідження методикою Н. Стамбулової [7, с. 320–324], яка дозволила оцінити рівень розвитку таких вольових якостей, як: цілеспрямованість, наполегливість і завзятість, сміливість і рішучість, ініціативність і самостійність, самовладання і витримка. Вираженість сили-слабкості нервової системи ми діагностували за методикою теппінг-тесту [8, с. 30].

Результати контролю в ЕГ засвідчили значний приріст результатів за всіма показниками емоційно-вольового критерію, які є статистично значущими на рівні $p \leq 0,01$, особливо за такими показниками як вираженість сили-слабкості нервової системи, де кількість слухачів з високим рівнем збільшилась з 5,55 % до 33,33 %, та розвиненість вольових якостей – з 0 % до 27,78 %. В КГ статистично значущими знаходяться результати тільки показника емоційної готовності до розвитку професійної витривалості на рівні значущості $p \leq 0,05$. Результати статистичної обробки емоційно-вольового критерію наведено в таблиці 3.

Таблиця 3 – Динаміка розвитку показників емоційно-вольового критерію професійної витривалості майбутніх МВУ ($W_{0,05} = 47$, $W_{0,01} = 32$)

Показники	Рівні	Групи					
		% осіб, що знаходяться на відповідному рівні					
		ЕГ			КГ		
		до	після	$W_{екс}$	до	після	$W_{екс}$
Вираженість сили-слабкості нервової системи	Високий	5,55	33,33	15	11,11	22,22	50
	Середній	16,67	50		22,22	38,89	
	Низький	77,78	16,67		66,67	38,89	
Розвиненість вольових якостей	Високий	0	27,78	11	0	5,55	55
	Середній	55,56	66,67		61,11	66,67	
	Низький	44,44	5,55		38,89	27,78	
Емоційна готовність до розвитку професійної витривалості	Високий	38,89	50	29	38,89	44,44	41
	Середній	27,78	44,44		33,33	38,89	
	Низький	33,33	5,56		27,78	16,67	

Важливим критерієм, який відображає розуміння сутності професійної витривалості та шляхів її розвитку є інтелектуальний критерій, який ми оцінювали за допомогою тестування. У таблиці 4 наведено результати діагностування до та після формувального етапу дослідження даного критерію, які показують суттєві відмінності у ЕГ та КГ.

Таблиця 4 – Динаміка розвитку показників інтелектуального критерію професійної витривалості майбутніх МВУ ($W_{0,05} = 47$, $W_{0,01} = 32$)

Показники	Рівні	Групи					
		% осіб, що знаходяться на відповідному рівні					
		ЕГ			КГ		
		до	після	$W_{екс}$	до	після	$W_{екс}$
Знання з проблеми професійної витривалості та особливості її актуалізації	Високий	5,56	33,33	21	0	11,11	47
	Середній	50	55,56		66,67	61,11	
	Низький	44,44	11,11		33,33	27,78	
Знання щодо методик, технологій і засобів розвитку професійної витривалості	Високий	11,11	27,78	15,5	5,56	5,56	52
	Середній	38,89	55,56		55,56	72,22	
	Низький	50	16,67		38,88	22,22	
Знання щодо організації саморозвитку професійної витривалості з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей	Високий	0	38,88	15,5	11,11	16,67	40,5
	Середній	61,11	55,56		44,44	50	
	Низький	38,89	5,56		44,44	33,33	

Аналіз результатів показників інтелектуального критерію засвідчує, що рівень засвоєння знань в ЕГ є істотно вище як в абсолютному, так і у відсотковому вираженні. При цьому характерно, що слухачі ЕГ виявилися

найбільш підготовленими до трансляції знань основ професійної витривалості на рівні значущості $p \leq 0,01$.

Рівень розвиненості показників діяльнісно-поведінкового критерію як на етапі вхідного, так і вихідного діагностування ми визначали за допомогою експертного оцінювання. Так, під час практичних занять з дисципліни “Фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка” група експертів здійснювала оцінювання за визначеними нами показниками ЕГ та КГ. Динаміка змін показників діяльнісно-поведінкового критерію наведена у таблиці 5.

Таблиця 5 – Динаміка розвитку показників діяльнісно-поведінкового критерію професійної витривалості майбутніх МВУ ($W_{0,05} = 47$, $W_{0,01} = 32$)

Показники	Рівні	Групи % осіб, що знаходяться на відповідному рівні					
		ЕГ			КГ		
		до	після	$W_{екс}$	до	після	$W_{екс}$
Освоєння раціональних методів, прийомів і технологій розвитку професійної витривалості	Високий	5,56	22,22	18	0	5,56	66
	Середній	44,44	66,67		44,44	55,56	
	Низький	50	11,11		55,56	38,88	
Прояв вольових та емоційних якостей	Високий	16,67	50	11,5	16,66	16,67	50,5
	Середній	61,11	44,44		55,56	61,11	
	Низький	22,22	5,56		27,78	22,22	
Здатність регулювати та переносити навантаження військово-професійної діяльності та долати втому	Високий	5,56	27,78	24,5	0	5,56	44
	Середній	50	55,56		50	61,11	
	Низький	44,44	16,67		50	33,33	

Результати вхідного та вихідного діагностування КГ майбутніх МВУ істотно не відрізняються, однак, чітко прослідковується динаміка результативності за всіма показниками слухачів ЕГ на контрольному етапі експерименту, статистична значущість яких підтверджена математично, та знаходиться на рівня значущості $p \leq 0,01$, що підтверджує вплив впроваджених нами організаційно-педагогічних умов.

Суб’єктний критерій нами визначався за декількома методиками. Так, показник рефлексивності майбутніх МВУ ми визначали за методикою “Оцінка рефлексивності” А. Карпова [9], суб’єктність майбутніх МВУ нами було діагностовано за методикою “Рівень розвитку суб’єктності особистості”, М. Щукиної [10], а інтернальну спрямованість майбутніх МВУ ми

досліджували за методикою “Когнітивна орієнтація (локус контролю)” Дж. Роттера [5, с. 509–511].

Отримані дані під час експерименту наглядно засвідчують значний приріст рівня розвиненості показників даного критерію в ЕГ ніж в КГ, особливо з таких показників як рефлексивність та суб’єктність майбутніх МВУ на рівня значущості $p \leq 0,01$. В КГ лише рефлексивність має суттєву відмінність на значущості $p \leq 0,05$.

Таблиця 6 – Динаміка розвитку показників суб’єктного критерію професійної витривалості майбутніх МВУ ($W_{0,05} = 47$, $W_{0,01} = 32$)

Показники	Рівні	Групи % осіб, що знаходяться на відповідному рівні					
		ЕГ			КГ		
		до	після	$W_{екс}$	до	після	$W_{екс}$
Рефлексивність майбутніх МВУ	Високий	5,56	22,22	7	11,11	16,67	41,5
	Середній	61,11	72,22		55,56	66,67	
	Низький	33,33	5,56		33,33	16,67	
Суб’єктність майбутніх МВУ	Високий	0	16,67	21	0	5,56	47,5
	Середній	27,78	55,56		33,33	50	
	Низький	72,22	27,78		66,67	44,44	
Інтернальна спрямованість майбутніх МВУ	Високий	11,11	33,33	24	5,56	16,67	58,5
	Середній	61,11	61,11		44,44	55,55	
	Низький	27,78	5,56		50	27,78	

Показники оцінювально-результативного критерію професійної витривалості майбутніх МВУ визначались на основі об’єктивного оцінювання індивідуального рівня розвиненості визначених властивостей організму на підставі результатів виконання нормативів у контрольних вправах та теппінг-тесту.

У таблиці 7 наглядно показано динаміку результатів рівнів розвиненості показників даного критерію. Найбільша значимість різниці відмічається у витривалості нервової системи та кардіореспіраторної системи, особливо з тих вправ які виносились слухачам на Державну атестацію на рівня значущості $p \leq 0,01$.

Отже, ми здійснили математичне обґрунтування рівнів розвиненості професійної витривалості майбутніх МВУ за кожним показником визначених нами критеріїв в ЕГ та КГ до і після експериментального впровадження

організаційно-педагогічних умов її розвитку, а також підтвердили статистичну значущість отриманих результатів за допомогою W-критерію Вілкоксона.

Таблиця 7 – Динаміка розвитку показників оцінювально-результативного критерію професійної витривалості майбутніх МВУ ($W_{0,05} = 47$, $W_{0,01} = 32$)

Показники	Рівні	Групи % осіб, що знаходяться на відповідному рівні					
		ЕГ			КГ		
		до	після	$W_{екс}$	до	після	$W_{екс}$
М'язова витривалість	Високий	16,67	38,89	38,5	22,22	27,78	58,5
	Середній	50	50		50	55,55	
	Низький	33,33	11,11		27,79	16,67	
Кардіореспіраторна витривалість	Високий	11,11	33,33	23	11,11	22,22	64
	Середній	44,44	55,56		50	44,44	
	Низький	44,44	11,11		38,89	22,22	
Витривалість нервової системи	Високий	5,55	33,33	15	11,11	22,22	50
	Середній	16,67	50		22,22	38,89	
	Низький	77,78	16,67		66,67	38,89	

Проаналізувавши кожний із виокремлених нами критеріїв та показників оцінювання рівнів розвиненості професійної витривалості майбутніх МВУ, порівняємо ЕГ і КГ за загальними рівнями її розвиненості, яку ми вираховували за середньоарифметичними значеннями всіх показників по кожному окремо визначеному рівню розвиненості, а саме високому, середньому та низькому. Загальну динаміку рівнів розвиненості професійної витривалості майбутніх МВУ подано у таблиці 8.

Таблиця 8 – Динаміка рівнів розвиненості професійної витривалості майбутніх МВУ, %

Рівні розвиненості професійної витривалості	Групи			
	Експериментальна група		Контрольна група	
	Констатувальний етап	Контрольний етап	Констатувальний етап	Контрольний етап
Високий	12,04	33,35	12,04	17,84
Середній	48,15	55,47	47,22	54,77
Низький	39,81	11,18	40,74	27,39

Так, з таблиці видно, що під час експериментального дослідження кількість слухачів, які були віднесені до низького рівня зменшувалась, а до середнього та високого – збільшувалась. В ЕГ дана тенденція виражена значно сильніше, ніж в КГ: відсоткове відношення слухачів ЕГ на контрольному етапі експерименту, які залишились на низькому рівні суттєво нижче (11,18 %), ніж в

КГ (27,39 %), а кількість слухачів ЕГ віднесених до високого рівня значно збільшилась (33,35 %), порівняно з КГ (17,84 %).

З представлених статистичних даних стає очевидно, що розроблені та впровадженні організаційно-педагогічні умови під час педагогічного експерименту мають суттєвий вплив на розвиток професійної витривалості майбутніх МВУ.

Так як вхідний рівень розвиненості професійної витривалості майбутніх МВУ ЕГ та КГ був приблизно рівний, кінцеву різницю можна пояснити тільки тим, що ефективність організації навчально-виховного процесу була різною. Оскільки даною різницею в підготовці були тільки впровадженні організаційно-педагогічні умови, тому можна зробити **висновки**, що запропоновані нами умови забезпечують ефективність розвитку професійної витривалості майбутніх МВУ у процесі оперативно-тактичної підготовки. Також, отримані результати надали можливість розробити методичні рекомендації науково-педагогічним працівникам щодо розвитку професійної витривалості майбутніх МВУ.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямку є розробка науково-методичного забезпечення щодо розвитку професійної витривалості майбутніх МВУ у процесі оперативно-тактичної підготовки.

Список використаної літератури

1. Ягупов В. В. Педагогіка: навч. посібник / В. В. Ягупов. – К. : Либідь, 2003. – 560 с.
2. Жлуктенко В. І. Теорія ймовірностей і математична статистика: [навч.-метод. посібник]: У 2-х ч. Математична статистика / В. І. Жлуктенко, С. І. Наконечний, С. С. Савіна. – К. : КНЕУ, 2001. – Ч. II. – 336 с.
3. Основы математической статистики: [учебное пособие для ин-тов физ. культ.] / Под ред. В. С. Иванова. – М. : Физкультура и спорт, 1990. – 176 с.
4. Наговицын Р. С. Формирование физической культуры студентов в образовательном пространстве гуманитарного вуза (на основе мобильного обучения): дис. ... докт. пед. наук: 13.00.08 / Р. С. Наговицын. – Москва, 2014. – 444 с.

5. Ильин Е. П. Психология индивидуальных различий / Е. П. Ильин – СПб. : Питер, 2004. – 701 с: ил. – (Серия «Мастера психологии»).
6. Райгородский Д. Я. Практическая психодиагностика. Методики и тесты: [учебное пособие] / Д. Я. Райгородский. – Самара: Издательский Дом «БАХРАХ-М», 2001. – 672 с.
7. Ильин Е. П. Психология воли / Е. П. Ильин. – [2-е изд.]. – СПб.: Питер, 2009. – 368 с. : ил. – (Серия «Мастера психологии»).
8. Шапарь В. Б. Практическая психология. Инструментарий / В. Б. Шапарь. – Ростов н/Д : Феникс – 2005 – 768 с.
9. Карпов А. В. Рефлексивность как психическое свойство и методика диагностики // Психологический журнал, 2003. – Т. 24. – № 5. – С. 45–57.
10. Щукина М. А. Особенности развития субъектности личности в подростковом возрасте : дис. ... канд. психол. наук: 19.00.13 / М. А. Щукина. – Тюмень, 2004. – 168 с.

Рецензент – кандидат педагогических наук, доцент Жембровський С. М.

Вербин Н. Результаты экспериментального исследования развития профессиональной выносливости будущих магистров военного управления в процессе оперативно-тактической подготовки

В статье приведены результаты экспериментального исследования развития профессиональной выносливости будущих магистров военного управления в процессе оперативно-тактической подготовки. Проведенное автором исследование подтверждает эффективность внедрения организационно-педагогических условий в учебно-воспитательный процесс. Обобщенные результаты свидетельствуют, что на начало эксперимента различия в показателях в ЭГ и КГ не были статистически значимыми, но на контрольном этапе эксперимента качественные и количественные показатели в ЭГ значительно выросли по сравнению с КГ.

Ключевые слова: экспериментальное исследование, профессиональная выносливость, будущие магистры военного управления, оперативно-тактический уровень подготовки, экспериментальная группа, контрольная группа.

Verbin N. B. Results of experimental study of the professional endurance development of future masters of military management in the process of operational and tactical training

The results of an experimental study of the professional endurance development of future masters of military management in the process of operational and tactical training has been presented in the article. The pedagogical research comprised four stages and was performed at the Ivan Cherniakhovskiy National University of Defence of Ukraine with the students of the Command and

Headquarters Institute of troops deployment in speciality "Combat deployment and troops control of military units of the Land Forces".

The current state results of the level of professional endurance development of the future masters of military management gave ground to suppose that it is quite difficult to achieve a high level of this quality development using traditional approaches to the educational process organization. Therefore, there was a need to search and substantiate organizational and pedagogical conditions for the development of professional endurance of future masters of military management.

In order to confirm the effectiveness of introducing the determined conditions into the pedagogical process at the beginning and at the end of the formative stage of the pedagogical experiment, we compared the obtained data of the EG (experimental group) and the CG (control group) according to the developed criteria and indicators. The results of the entry diagnosis indicate that the significant majority of both EG and CG students at the initial stage of the research showed the average and low levels of this quality development. It should be noted that the main qualitative indicators and the level of the components of students' professional endurance development at the beginning of the formative stage, these groups appeared to be homogeneous, which has been confirmed by the methods of mathematical statistics.

After the formative stage on the implementation of organizational and pedagogical conditions, a re-diagnosis (control phase) in the EG and CG components of professional endurance by the defined criteria and indicators of evaluation of the this quality development levels have been conducted. At this stage of the experiment, the same research methods as while conducting the entry diagnosis have been used. They allowed to reveal the development dynamics of officers' professional endurance indicators and perform a comparative analysis.

The mathematical processing of the exit control results has shown that the number of students assigned to the low level was reduced, but to the average and high levels was increased. In the EG, this tendency is much stronger than in the CG: the percentage of EG students at the experiment control phase, who remained at a low level got significantly lower (11.18%) than in the CG (27.39%), and the number of EG students referred to a high level significantly increased (33.35%), compared with CG (17.84%).

From the presented statistical data it becomes obvious that the developed and implemented organizational and pedagogical conditions during the pedagogical experiment have a significant impact on the development of professional endurance of future masters of military management.

Key words: *experimental research, professional endurance, future masters of military management, operational-tactical level of training, experimental group, control group.*